

KLP-liste med forklaringer pr desember 2006

DEL I Ekskluderinger

Selskap	Normbasert ekskludering*
BHP BILLITON	Rapporter om at selskapet krever individuelle "work place agreements" ved ansettelser i den australske delen av virksomheten. Dette assosieres til brudd mot ILO-konvensjon C98 om fri forhandlingsrett. ILO har kritisert australske myndigheter for å tillate slik praksis. Global Compact har kontaktet selskapet, og påpekt kritikken fra ILO.
GRUPO FERROVIAL/BUDIMEX	Assosieres til et veiprojekt som ødelegger vernet dyreliv. Tidlig i 2007 sendte EU Kommissjonen flere advarsler til polske myndigheter vedrørende byggingen av "Via Baltica" motorvei, hvor den kontroversielle delen skal bygges av Grupo Ferrovial datterselskap Budimex. Deler av veien vil gå gjennom et vernet området "Special Protection Area" (SPA). SPAs er utpekt under Fugledirektivet, vedtatt av Det europeiske samfunn i 1979, og området skal også være beskyttet gjennom Artsdirektivet. Da det ikke har kommet noen tilfredstillende svar fra polske myndigheter, annonserte kommissjonen den 21. mars at de vil ta Polen til EU domstolen.
MONSANTO CO	Assosieres til grunnvannsforurensning. I februar 2007 ble Monsanto sterkt kritisert i britiske medier for ikke å ta ansvar for de miljømessige konsekvensene av deres systematiske dumping av giftig avfall på britiske fyllplasser i løpet av 1960- og 1970-årene. En tidligere upublisert rapport fra britiske miljømyndigheter vedrørende Brioiscin området i Wales, viser en fortsatt forurensning av grunnvannet med PCB produsert av Monsanto. Rapporten er et resultat av myndighetenes undersøkelser, lansert i 2003, da det ble funnet lekkasjer fra området.
SODEXHO ALLIANCE	Assosieres til uverdige forhold ved et flyktningmottak for innvandrere. I 2006, rettet HM Chief Inspector of Prisons (HMIP) sterk kritikk mot Harmondsworth Immigration Removal Centre (IRC) i London, pga deres uverdige forhold. Rapporten beskriver blant annet bruk av uforholdsmessige disiplinære metoder, nedverdiggende behandling og utilstrekkelig klagesystem. Senteret drives av Kalyx, et datterselskap av Sodexo Alliance (Sodexo). De er også i 2003 blitt kritisert av HMIP vedrørende behandlingen av flykninger.
BRIDGESTONE CORP.	FN-rapport om bruk av barnarbeid ved en plantasje i Liberia, eid av et datterselskap i Bridgestone Corp. Anmeldt av ILRF (Int. Labor Rights Fund) for samme forhold. Har ingen offisiell politikk i fht. barnarbeid.
CHEVRON (tidl.CHEVRONTEXACO)	1) Rapporter om at nigerianske sikkerhetsstyrker benyttet Chevron-kontrakterte båter og helikoptre under angrep på landsbyer i Warr-deltaet og en gisselsituasjon på selskapets Parabe-plattform, hvor flere personer ble drept. 2) Rapporter om at selskapet i en årrekke har dumpet store mengder giftig avfall i Ecuador ved hjelp av metoder som er forbudt i en rekke land.
DUKE ENERGY	Etterforskes av EPA (Environmental Protection Agency) for brudd på Clean Air Act. Har "modernisert" 8 kullkraftverk uten å installere utslippskontrollsystemer som kunne redusert forurensningen betydelig.
EXXON MOBIL	Rapport om medvirkning til korrupsjon i Ekvatorial Guinea Exxon kritiseres for systematisk, og gjennom flere år, å ha betalt hundretalls millioner dollar til statslederen, hans slektninger og regjeringsmedlemmer, som en del av produksjonsdelingskontraktene i EG. Den rapporterte adferd strider mot OECD Retningslinje VI om bekjempelse av bestikkelser, og Global Compact prinsipp 10 om anti-korrupsjon.
FREEPORT MCMORAN	Driver verdens største kobber- og gullmine på Ny Guinea i Indonesia. Deponerer gruveavfall i et naturlig elvesystem og det er påvist tungmetallavrenning fra selskapets deponier for gråberg og avdekningsmasser. Det foreligger et omfattende materiale som viser at selskapets virksomhet har forårsaket omfattende og varige miljøskader på økosystemene i og langs hele vassdraget og at selskapet i liten grad har gjennomført tiltak for å forhindre eller redusere disse skadene.
L3 COMMUNICATIONS	1)L3 Communication har kjøpt selskapet Titan, som har vært assosiert med menneskerettighetsbrudd i forbindelse med fangebehandling i Abu Ghraib-fengselet i Irak. En rapport utarbeidet av US Army fastslår at Titan-ansatte har vært delaktige i mishandling av fanger, og at dette er i strid med Geneve-konvensjonen. Titan har ikke respondert på korrespondanse fra GES. Etter overtakelsen er imidlertid kontakt etablert med L3 Communication. 2)L3 Communication bekrefter overfor Petroleumsfondets etiske råd at to av deres datterselskap er involvert i produksjon av klasebomber.
MARATHON OIL	Assosieres til medvirkning til korrupsjon i Ekvatorial Guinea, der Marathon kritiseres for å ha betalt flere millioner dollar til statslederen, hans slektninger og regjeringsmedlemmer, i forbindelse med utviklingen av et stort gassfelt i EG. Den rapporterte adferd strider mot OECD Retningslinje VI om bekjempelse av bestikkelser, og Global Compact prinsipp 10 om anti-korrupsjon. SEC etterforsker nå saken.
SINGAPORE TECHNOLOGIES	I 2003 opplyste offisielle representanter fra Singapore at selskapet produserer og vil fortsette å produsere landminer. Dette er i strid med konvensjonen om forbud mot produksjon av landminer. Singapore har ikke undertegnet konvensjonen.
TOYOTA MOTOR	ILO rapporterer om flere tiltak iverksatt av selskapet for å forhindre fri fagorganisering. 227 ansatte er oppsagt på Filipinene etter forsøk på å danne frie fagforeninger.
THALES SA	Thales er assosiert til korrupte handlinger som involverer betaling av bestikkelser til Sør-Afrikas tidligere president Jacob Zuma i relasjon til en våpenhandel i landet. Hendelsen ble bekreftet i "Durban High Court Judgement" i 2005. I følge dommen ble det opprettet et samarbeid mellom Thales og en sør-afrikansk forretningsmann som skulle fasilitere og gi tilgang til viktige kanaler i landet. I tillegg har en tidligere Thales direktør offentlig beskyttet selskapet for systematisk korrupsjon. Dette har også ført til at franske myndigheter har startet etterforskning.
WAL-MART	¹⁾ Rapporter om gjentagne brudd mot organisasjonsfriheten og mindreåriges ansettelsesvilkår i USA. ²⁾ Rapporter om diskriminering ved en fabrikk i Guatemala hvor kvinner som søker ansettelse må oppgi om de er gravide.
YAHOO!	Yahoo assosieres med brudd på ytringsfriheten, etter å ha gitt kinesiske myndigheter informasjon som førte til 10 års fengselsstraff for en kinesisk journalist. Journalisten hadde oversendt informasjon til utenlandske web-sider, om et hemmelig dekret, en såkalt statshemmelighet, som skulle hindre demonstrasjoner i forbindelse med 10-årsdagen for massakren på Den Himmelske Freds Plass. Yahoo overleverte informasjon som knyttet e-posten til journalistens IP-adresse og fysiske lokalisering. Yahoo viser til at man må følge lokale lover og myndigheter, til tross for at overføring av såkalte "statshemmeligheter" pr internett kan medføre dødsstraff i Kina.

ALSTOM	Assosieres til menneskerettighetsbrudd ved et hydro-elektrisk prosjekt i Sudan. En spesialutsendingen for FNs menneskerettighetsråd oppfordret den 27. august 2007 til at selskaper involvert i Merowe Dam prosjektet i Sudan til å stoppe sine operasjoner pga rapporter om menneskerettighetsbrudd i forbindelse med en stor flytting av mennesker. Blant disse selskaper var Alstom som er hovedleverandøren av elektrisk utstyr til prosjektet. Ingen av selskapene har fulgt anbefalingen fra FNs spesialutsending.
WESFARMERS	Assosieres til ulovlig utvinning av naturressurser i Vest-Sahara. I juni 2007, kom fagorganisasjonen XXX med beskyldninger mot Wesfarmers datterselskap CSBP, for import av fosfat fra Vest-Sahara og på den måten indirekte å finansiere Marokko's ulovlige okkupasjon av landet. Praksisen av å importere fosfat sten fra det aktuelle området er bekreftet av selskapet. Utvinning av naturressurser fra okkupert området - Vest-Sahara spesielt - ble erklært ulovlig i 2002 av FNs <i>Under-Secretary General for Legal Affairs</i> .

	Våpenprodusenter - begrunnelser hentet fra Etikkrådet for Statens Pensjonsfond - Utland
ALLIANT TECHSYSTEMS INC.	Selskapet produserer klasebombe av type CBU-87/B, som innholder 202 stk BLU-97 sprenglegemer. Dette er et av de mest brukte luftleverte klasevåpen. Disse opplysningene er bekreftet av bl.a. Jane's Information Group.
EADS CO (European Aeronautic Defence and Space Company)	Selskapet bekrefter at de inngår i et "50%/50% joint venture" sammen med Thales SA (se under) i selskapet TDA. Ifølge brevet produserer TDA blant annet bombekastergranaten PR Cargo, som EADS beskrives slik: "This is a submunition projectile for 120 mm rifled mortars. Equipped with dual-effect submunitions, it engages dismounted troops and light armored vehicles." I følge Jane's Information Groups database <i>Infantry Weapons</i> inneholder PR Cargo 16 sprenglegemer. Se også omtale av BAE og Finmeccanica.
GENERAL DYNAMICS CORPORATION	Selskapet bekrefter at de produserer "fuzes" (dvs. tennsatser) til BLU-97 som er sprenglegemene i ulike klasevåpen, bl.a. de som inngår i JSOW-A (Joint Stand Off Weapon). Dette er å anse som en sentral komponent i klasevåpen
LOCKHEED MARTIN CORP	Produserer ifølge egen hjemmeside bl.a. ulike missiler som må kategoriseres som klasevåpen. Et av disse er MLRS M26-S. Dette er et bakke-til-bakke missil som skytes ut med feltartillerisystem av typen MLRS. M26 inneholder 644 stk. M77 DPICM klaseammunisjon/småbomber. Selskapet produserer også ulike andre varianter av denne typen våpen. Disse opplysningene er bekreftet av Jane's Information Group.
RAYTHEON CO	Produserer ifølge sin egen hjemmeside JSOW og klaseammunisjon til disse: "JSOW integrates the BLU-97 combined effects bomblets and the BLU-108 sensor fused weapon submunitions for area targets or armoured vehicles". Dette er å anse som klasevåpen. Disse opplysningene er bekreftet av Jane's Information Group.
UNITED TECHNOLOGIES	Selskapets datterselskap, Rocketdyne, forestår oppgraderinger og tester av motorer for USAs MX Peacekeeper ICBM, som ikke har annen funksjon enn å kunne frakte kjernefysiske stridskoder.
BOEING	Boeing Co. leverer ifølge opplysninger på egen hjemmeside ulike former for vedlikehold og oppgraderinger av Minuteman III ICBM. ICBM utgjør hovedelementet i USAs landbaserte, strategiske kjernevåpen.
HONEYWELL INT.	Selskapet har gjennom datterselskapet Honeywell Technology Solutions Inc. ansvaret for reparasjon, utvikling, kalibrering, drift og vedlikehold av måleinstrumenter samt registrering av data ved simulering av kjernevåpendetonasjoner ved White Sands Missile Range i New Mexico
NORTHROP	Selskapet er ifølge egen pressemelding kontraktør for vedlikehold og oppgradering av US Air Force's Minuteman III ICBM. ICBM utgjør hovedelementet i USAs landbaserte, strategiske kjernevåpen.
BAE SYSTEMS	BAE Systems Plc, Finmeccanica SpA og EADS inngår i joint venture selskapet MBDA. MBDA har i følge Jane's Air Launched Weapons kontrakt på å utvikle og produsere missilet ASMP-A for det franske flyvåpenet. ASMP-A beskrives som "nuclear warhead air-to-surface missile".
FINMECCANICA	BAE Systems Plc, Finmeccanica SpA og EADS inngår i joint venture selskapet MBDA. MBDA har i følge Jane's Air Launched Weapons kontrakt på å utvikle og produsere missilet ASMP-A for det franske flyvåpenet. ASMP-A beskrives som "nuclear warhead air-to-surface missile".
POONGSANG	Poongsan Corp. produserer ulike typer ammunisjon til militær bruk, herunder 155 mm artillerigranater. På sine egne hjemmesider beskriver selskapet to av disse produktene. Granaten som betegnes DP-ICM TP er oppgitt å inneholde 88 stk. " bomblets", dvs. små sprenglegemer som kjennetegner nettopp klasevåpen. Videre omtales granaten DP-ICM K305 slik: " This is fired from 155mm howitzer and used for blast, fragmentation, mining effects." Ut fra sammenhengen kan det synes som at selskapet ved å bruke begrepet " mining effects" bevisst fremhever at denne ammunisjonstypen har en høy feilrate som fører til at et stort antall udetonerte sprenglegemer blir liggende igjen på bakken og således har samme virkning som antipersonell landminer.
SAFRAN	SAFRAN SA er morselskap for selskapene Snecma og Sagem, som i følge <i>Jane's Missiles and Rockets</i> produserer et nytt missilsystem (M51) for strategiske kjernevåpen for den franske marine.

	Tobakksprodusenter
Altadis Sa	Hører til næringsgruppen Tobakk
Altria Group Inc	Hører til næringsgruppen Tobakk
Brit Amer Tobacco	Hører til næringsgruppen Tobakk
Imperial Tobacco	Hører til næringsgruppen Tobakk
Japan Tobacco Inc	Hører til næringsgruppen Tobakk
Swedish Match	Hører til næringsgruppen Tobakk
Richemont	Hører til næringsgruppen Tobakk

Del II - Selskaper som er ekskludert, men som ikke er en del av KLPs indeksforvaltning ***

Nr.	Selskap
AWB	Assosiert med korrupt forretningspraksis knyttet til FN's "Oil-for-food"-program i Irak.
HESS (tidl. Amerada Hess)	Assosiert til medvirkning til korrupsjon i Ekvatorial Guinea
PETROCHINA	Assosiert med utilfredstillende sikkerhetsprosedyrer, og omfattende kjemisk forurensning etter eksplosjon ved en fabrikk
VENDATA RESOURCES PLC	Vedanta Resources er beskyldt for å ha forårsaket miljøskade og medvirket til brudd på menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter. Selskapet er videre anklaget for gjentatte brudd på nasjonale miljøløver, ulovlige produksjonsutvidelser, uforsvarlig håndtering av farlig avfall, overgrep mot stammefolk, elendige lønnsvilkår og farlige arbeidsforhold i gruvene og fabrikkene. Selskapet er i tillegg beskyldt for å være involvert i bestikkelser og korrupsjon.
DRD GOLD LIMITED	DRD Gold er beskyldt for å forårsake alvorlig miljøskade og medvirke til alvorlige helseskader i forbindelse med gruvedriften på henholdsvis Papua Ny Guinea og Fiji.

Del III - Selskaper som er blitt inkludert igjen i 2007 **	
Selskap	Begrunnelse for opprinnelig ekskludering ut fra kildenes rapportering, samt årsak til re-inkludering
SHIN CORP PCL/ITV PLC****	ITV plc et datterselskap av SHIN CORP plc assosieres med brudd på ILO-retninglinjer om rett til fri organisering. 22 ansatte oppsagt ved en fabrikk i Thailand. SHIN plc har solgt sine eierinteresser i ITV plc.
ANVIL MINING	Assosiert med deltakelse i massakre av sivile i Kongo. Anvil Mining har hatt en positiv utvikling siden hendelsen i 2004. Selskapet har engasjert seg i dialog med lokale NGO'er og andre interessenter, de har videre tatt flere forhåndsregler og styrket sin policy og programmer knyttet til menneskerettigheter. Aller viktigst, selskapet har lagt ned betydelig arbeid i å implementere "Voluntary Principles for Security and Human Rights" og referer i dialog med GES til flere uavhengige samarbeidspartnere som er involvert i arbeidet med å sikre en bærekraftig implementering av deres policier. Som en konsekvens, GES konkluderer med at Anvil har oppfylt alle GES's kriterier for revisjon ved å initiere og gjennomføre en uavhengig og omfattende evalueringsprosess av sitt sikkerhet- og menneskerettighetsprogram ved også å involvere tredjeparts eksperter.
HALLIBURTON	Halliburtons datterselskap Kellogg, Brown & Root (KBR) er assosiert med systematisk korrupsjon og uetisk forretningsførsel. Hendelser i 2007 setter saken i et annet perspektiv. Gjennom fisjonen med KBR, har Halliburton distansert seg fra beskyldningene om korrupsjon og uetisk forretningsførsel som var relatert til KBR. GES mener Halliburton har akseptert sitt ansvar og tatt konsekvensen av den uetiske forretningsførselen i fisjonsavtalen, i stede for å fraskrive seg dette ansvaret. Halliburton forplikter seg til å ta sitt ansvar i offentlig tilgjengelig rapporter til det amerikanske SEC. Videre styrker de sin posisjon i forhold til å hindre liknende hendelser i å forekomme. Halliburton har forbedret sin "Code of Ethics" til å inneholde en detaljert seksjon om internasjonale forretningsrelasjoner, inkludert agenter og mellommenn. Etter fisjonen med KBR kan ikke Halliburton påvirke KBR, derfor kan de heller ikke holdes ansvarlig for KBR's handlinger. Derimot har selskapet utført tilstrekkelige handlinger for GES revisjonskriterie.

Nye selskaper på listen er merket med rødt

* Hvert selskap blir kontaktet av GES Investment Services per brev, faks og telefon og gis mulighet til å kommentere de rapporterte hendelsene.

Dette skjer i forkant av hver enkelt ekskludering.

1. Den rapporterte hendelsen har opphørt, 2. Selskapet har håndtert den rapporterte hendelsen og konsekvensene på en ansvarsfull måte og
3. Selskapet har systemer og rutiner på plass for å forhindre at lignende skjer i fremtiden.

** Tre kriterier:

*** I tillegg finnes flere tobakkselskaper som ikke inngår i vår indeks, men som er ekskludert fra våre aktive investeringer.

**** Er ikke i KLPs indeks, men er nå tatt av GES' ekskluderingsliste

informasjonen er presis eller fullstendig. Informasjonen reflekterer KLP Kapitalforvaltnings oppfatning på publiseringstidspunktet, og vi forbeholder oss retten